Notitie

Aan	Gemeenteraad
Betreft	Notitie Uitgewerkte speerpunten: Overbewoning en Afval Bijlage bij adviesnota raad "Jaarverslag VTH-plan 2022" en uitwerking "VTH-TOR/HOR Uitvoeringsplan 2023"
Van	College van burgemeester en wethouders
Datum	Collegevergadering 28 maart 2023

Aanleiding en opzet van deze notitie

Deze notitie is de uitwerking van het VTH-TOR/HOR Uitvoeringsplan 2023 op de thema's Overbewoning en Afval. Deze notitie komt voort uit de speerpunten van het coalitieakkoord, de opinierende bespreking van de handhavingsprioriteiten door de gemeenteraad in najaar 2022 en uit het vaststellen van het Uitvoeringsplan in het college op 31 januari 2023.

De bestuurlijke wens is uitgesproken meer inzet te plegen op de thema's overbewoning en afval. Gevraagd is om inzichtelijk te maken, op basis van feiten en cijfers, hoe, wanneer en met welke (extra) capaciteit dit mogelijk is. Voor alletwee de thema's is e.e.a. in beeld gebracht in deze notitie.

1. OVERBEWONING

1.1. Aanleiding

Op 8 maart 2022 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om strenger en actiever handhavend op te treden tegen overbewoning, met name in de vorm van huisvesting van arbeidsmigranten. Achtergrond van de motie was dat er geen huisvestingverordening of zelfbewoningsplicht is en het beeld dat niet handhavend opgetreden wordt tegen overbewoning.

Meteen hebben we de toezicht- en handhavingsstrategie aangepast dat bij klachten en meldingen direct toezicht plaatsvindt en bij overtredingen een handhavingsprocedure start. Dit in aanvulling op hetgeen wat we al deden: toezicht en handhaving bij onveilige en/of ongezonde situaties.
Ook heeft de raad een huisvestingsverordening vastgesteld die de zogenoemde zelfbewoningsplicht regelt. En, ligt er een ontwerp-bestemmingsplan ter inzage die overbewoning juridisch tegen gaat. Daarnaast heeft het college een beleidskader vastgesteld voor grootschalige opvang/huisvestingslocaties waarin regels zijn opgenomen met betrekking tot alternatieve mogelijkheden voor de huisvesters. Daarmee ligt er een juridische basis voor een goede toezichts- en handhavingsaanpak.

Is het vervolgens nodig/wenselijk om de toezicht- en handhavingsstrategie met betrekking tot overbewoning strenger en actiever te maken?

1.2. Doel en cijfers

Doel:

Het doel van de huisvestingsverordening, de aangenomen motie en het beleidskader grootschalige opvanglocaties is om de bewoning door niet aanverwante personen, en/of overbewoning in Oss tegen te gaan, die panden weer terug te geven aan de woningmarkt (zelfbewoning, bewoning door een huishouden) en de huisvesting van arbeidsmigranten e.d. te centraliseren in de grootschalige opvanglocaties.

Wat is de huidige situatie/hoe staan we ervoor?
Hieronder volgt een overzicht van de beschikbare relevante informatie.

Klachten
We ontvangen jaarlijks gemiddeld 16 klachten specifiek over overbewoning. In alle gevallen hebben wij een toezichtscontrole uitgevoerd.
In 5 van de gevallen hebben wij een handhavingszaak gestart, omdat er sprake is van een of meerdere overtredingen (met name bestemmingsplan). In de andere gevallen hebben we geprobeerd om de klachten weg te nemen door gesprekken aan te gaan, buurtbemiddeling in te schakelen of andere maatregelen te (laten) nemen. In 2 gevallen was er sprake van een zodanige situatie dat we direct een handhavingsprocedure zijn gestart. In deze gevallen was sprake van een grote mate van overbewoning.
Het aantal klachten lijkt niet heel groot. Maar andere signalen wijzen er op dat de overlast met betrekking tot overbewoning groter is. Tijdens bijvoorbeeld bewonersavonden en andere bijeenkomsten, komt het thema vaak/vaker aan de orde. De onrust neemt toe. Ook ontvangen wij meer klachten over afval en parkeren in woonwijken, wat in bepaalde gevallen ook het gevolg is of kan zijn van overbewoning.

Uitvoering huisvestingsverordening
Sinds de huisvestingsverordening (sinds 1 november) hebben eigenaren van 30 adressen een zogenoemde omzettingsvergunning aangevraagd. Die vergunning maakt het mogelijk om voor bestaande situaties ook na de huisvestingsverordening door te gaan met het huisvesten van maximaal 4 niet verwante personen (overgangsregeling). Dit aantal is vele malen lager dan we vooraf hadden ingeschat (500) en is geen goede indicatie voor het werkelijke aantal adressen met overbewoning, Niet alle eigenaren vragen een omzettingsvergunning aan. De bekende grotere huisvesters zijn we in ieder geval nog niet tegengekomen.

Gemeentelijke data
Onze gemeentelijke data geven een beter beeld van de werkelijke situatie. Uit een combinatie van beschikbare informatie komen ruim 300 adressen in Oss in beeld waar in ieder geval geen sprake is van zelfbewoning, zeer waarschijnlijk sprake is van huisvesting van arbeidsmigranten en wellicht sprake is van overbewoning. Het gaat om adressen waar geen klachten van zijn en waar geen aanvraag om een omzettingsvergunning is ingekomen. Uit eigen waarnemingen weten we dat dit adressenbestand niet compleet is. Onze inschatting is dat er nog eens 150 adressen extra in de gemeente zijn waar sprake is van huisvesting en overbewoning.
Daarnaast blijkt uit data dat er ruim 900 andere adressen in de gemeente zijn die worden bewoond door meer dan 2 personen die op het eerste gezicht geen traditioneel huishouden vormen. Of daar daadwerkelijk sprake van is, is uit die data niet direct duidelijk. Daar moet onderzoek naar uitgevoerd worden.

Doelstelling nog niet bereikt
Bovenstaande cijfers geven aan dat onze doelstelling (de bewoning door niet aanverwante personen, en/of overbewoning in Oss tegen te gaan, die panden weer terug te geven aan de woningmarkt (zelfbewoning, bewoning door een huishouden) en de huisvesting van arbeidsmigranten e.d. te centraliseren in de grootschalige opvanglocaties) nog niet is bereikt.
Aanvullende maatregelen in de vorm van het (meer) inzetten van toezicht en handhaving is wenselijke en noodzakelijke aanvulling op het bestaande maatregelenpakket.

1.3. **Handhavingsprogramma en kader**

Meer toezicht en handhaving is dus nodig om de doelen te behalen. Het onmogelijk om op alle adressen direct toezicht en handhaving in te zetten. Het gaat om een groot aantal adressen. De huidige capaciteit voor toezicht en handhaving is niet berekend op zulke aantallen. En, de bestaande capaciteit is ook nodig om onze wettelijke taken en andere ambities te verwezenlijken. Dit vraagt om het maken van keuzes. Ook is het toepassen van de juiste strategie van belang om efficiënt en effectief op te treden en om te voorkomen dat een waterbedeffect ontstaat en telkens opnieuw beginnen.

Daarom gaan we een jaarlijks Toezicht-en handhavingsprogramma (2023, 2024, 2025 en 2026) opstellen specifiek voor het thema "Overbewoning". Hierin worden concreet doelen en strategie opgenomen om overbewoning tegen te gaan in het kader van toezicht en handhaving. Een programma volgens de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act).

Kader
Om het toezicht- en handhavingsprogramma Overbewoning goed op te kunnen stellen is er behoefte aan een kader: **wat** gaan we doen, met **wie** en met **welke capaciteit** (bestaand en/of aanvullend). Dat bepaalt namelijk de invulling van het programma.

Wat gaan we doen:
Naast hetgeen we nu al doen (veiligheid/gezondheid en overlastsituaties) is het de ambitie/noodzaak om:
1. Toezicht te gaan houden op de bekende situatie op basis van data;
2. Nieuwe situaties op te sporen aan de hand van signalen als parkeer- en afvaloverlast;
3. Ondermijnende situaties op te sporen door samen te werken met politie, belastingdienst, etcetera.
4. Handhavend op te treden tegen de nieuwe strijdige situaties met de middelen die we tot onze beschikking hebben. Naast de gebruikelijke bestuursrechtelijke middelen, gaan we de inzet van een bestuurlijke boete onderzoeken en indien mogelijk inzetten.

Wie pakt wat op:
De aanpak van overbewoning is vooral een taak die onze afdeling VTH uit kan voeren. Maar om het goed te kunnen doen, is een integrale aanpak samen met andere afdelingen en partners effectiever. De inzet van Boa's, BRP-toezichthouders, het Maasland Interventieteam en het team Veiligheid is daar ook voor nodig. En samenwerking met externe partners als Brabant Wonen, GGD, politie, RIEC, Belastingdienst en ODBN is belangrijk.

- VTH: bestemmingsplan, huisvestingsverordening en Bouwbesluit (veiligheid/gezondheid)
- Burgerzaken: Basisregistratie Adressen en Gebouwen
- Toezicht/Handhaving IBOR: afval, parkeren, signaleren nieuwe situaties
- MIT: complexe handhavingscassussen en ondermijnende situaties (samen met team Veiligheid en externe partners)

Benodigde capaciteit:
Er is voldoende bestaande capaciteit om de overlastsituaties en de onveilige/ongezonde situaties aan te pakken op basis van de aantallen meldingen die we nu krijgen. Maar zoals uit de cijfers blijkt, is dat lang niet voldoende om de overbewoning voldoende aan te pakken. Om de hierboven genoemde ambities vorm te geven is er extra capaciteit nodig.

Wijkgerichte aanpak overbewoning:
2023/2024 Schadewijk en Ruwaard;
2024/2025 de andere drie wijken waar de Huisvestingsverordening van toepassing is;
2025/2026 de rest van de Gemeente Oss.

1.4. **Voorstel extra capaciteit**

Benodigde extra capaciteit voor de aankomende 4 jaar
Op deze manier verspreiden we de grote aantallen gevallen over 4 jaar. In dat geval is de inschatting voor extra capaciteit per jaar voor die 4 jaren (gerekend met kengetallen van afgelopen jaren):

150 toezichtscontroles = 900 uur Toezicht VTH
100 handhavingszaken = 3000 uur Handhaving VTH
150 hercontroles = 600 uur Toezicht VTH
Inzet Toezicht/Handhaving IBOR op klachten/meldingen in de wijken en signaleren nieuwe situaties en inzet eventuele bestuurlijke boete = 1400 uur Toezicht/Handhaving IBOR
Inzet Maasland Interventieteam → in deze cijfers verwerkt

Het bovenstaande betekent dat we de komende 4 jaren 2 FTE extra toezicht nodig hebben (1 VTH, 1 Toezicht/Handhaving IBOR) en 2 FTE voor de handhavingsprocedures (juristen Handhaving VTH) die er uit volgen. Na vier jaar evalueren we de aanpak en kijken we wat er structureel nodig is voor 2027 en verder.

2. AFVAL

2.1. **Aanleiding**

In 2021 is een start gemaakt met het nieuwe afvalbeleid.
Op 10 november 2022 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen met als onderwerp: "Afvalproblemen Oss oplossen".
In deze motie heeft de Raad het College o.a. opgedragen met een voorstel te komen waarin het College aangeeft wat er nodig is om op een goede manier met afval-handhavers om te gaan.
Op 7 maart 2023 is namens het College een antwoord op deze motie aan de Raad gestuurd, zie hiervoor de verstuurde Raadsinformatiebrief.
Het College heeft aangegeven meer aandacht van Toezicht/Handhaving IBOR te willen voor overbewoning en afval. In deze paragraaf is in beeld gebracht hoe intensivering van handhaving op afval mogelijk is en wat dit betekent voor andere thema's zoals handhaving op parkeren en hondenpoep door Toezicht/Handhaving IBOR.

2.2. **Doel en cijfers**

Het doel van de intensivering van handhaving op afval is het terugdringen van de overlast van zwerfafval en illegale bijplaatsingen.

Klachten
In 2022 zijn m.b.t. bovenstaande activiteiten in het KCS het volgende aantal meldingen gedaan door burgers:

Overlast/ergernis honden:	350
Overlast parkeren:	1012
Gevaarlijke parkeersituaties:	391
Zwerfvuil/illegale stortingen afval:	6706

Huidige handelswijze Toezicht/Handhaving IBOR op afval
In 2022 zijn mede naar aanleiding van de aangenomen motie 'Acute afvalproblemen oplossen' uit 2021, de controles op afval al geïntensiveerd:

- We hebben een nauwgezet rooster samen met medewerkers van de afdeling afvalinzameling gemaakt in het kader van samen optrekken tegen afvaldumpingen. Het doel van deze samenwerking is dat na het zakken scheuren ter plaatse door onze handhavers, meteen het afval wordt geruimd door de medewerkers van afvalinzameling, teneinde de gecontroleerde locatie schoon achter te laten.
- Afgelopen jaar (2022) hebben wij diverse controles uitgevoerd zowel in burger als in uniform gekleed. Daarnaast vindt tijdens de algemene surveillance standaard controle plaats op het gebied van afval. Om specifiek de aandacht op deze problematiek te vestigen zijn er daarnaast diverse projectweken gepland.
- Voornoemde controles hebben geresulteerd in 5 overtredingen op heterdaad, welke als boete zijn afgehandeld en 24 waarschuwingen. Voor de duidelijkheid moet worden aangeven dat het bij deze waarschuwingen ging om adresgegevens die werden aangetroffen na onderzoek ter plaatse in de gedumpte afvalzakken. Aan de hand van deze adresgegevens zijn wij vervolgens aan de deur gegaan en hebben wij deze personen aangesproken op hun gedrag. Bij deze waarschuwingsgesprekken, worden de persoonsgegevens van deze overtreders door ons vastgelegd.

Mogelijkheden 2023 Toezicht/Handhaving IBOR op afval
Het handhaven op basis van Strafrecht, is bewijstechnisch erg lastig en tijdrovend. De handhaver moet namelijk bewijzen dat degene wiens naam op de adreswikkel staat ook daadwerkelijk degene is geweest die het afval illegaal gestort heeft. Derhalve wordt momenteel gewerkt aan de implementatie van handhaving middels de bestuurlijke boete. De provider van onze digitale handhavingsapplicatie is met de ontwikkeling van deze module bezig. Bij bestuursrechtelijk handhaven is er sprake van omgekeerde bewijslast. Dit betekent dat degene wiens naam op een adreswikkel wordt aangetroffen zelf moet aantonen dat hij het afval daar niet neergezet heeft. Wij hebben de verwachting dat we in het tweede kwartaal van 2023 kunnen starten met de handhaven middels de bestuurlijke boete.

Parkeeroverlast
Gezien het grote aantal klachten over parkeeroverlast (1403 meldingen in 2022). Deze klachten zijn rechtstreeks bij de gemeente ingediend. Bovenop deze klachten komen er ook veel klachten over parkeeroverlast rechtsreeks via de politiemeldkamer bij onze handhavers. Deze zijn echter niet geregistreerd. Naast de klachten over parkeeroverlast zijn er afgelopen jaar 6500 bekeuringen uitgeschreven voor fout parkeren. Dit betrof diverse parkeerovertredingen zoals parkeren bij een stopverbod, op een gehandicaptenparkeerplaats, laad- en loshaven enz. Dit aantal is exclusief de naheffingsaanslagen voor betaald parkeren. Gezien het aantal klachten en door de boa's zelf geconstateerde overtredingen is het niet wenselijk om het toezicht op parkeeroverlast te verminderen. Dit kan leiden tot een toename van verkeersonveilige en hinderlijke situaties. Hierdoor zal het aantal klachten uit de wijk toenemen.

Betaald parkeren
Afgelopen jaar zijn door de handhavers 6992 naheffingsaanslagen uitgeschreven voor bestuurders die de parkeerbelasting niet hadden betaald. De inkomsten van deze naheffingsaanslagen zijn voor de gemeente. De heffing van parkeerbelasting is een reguleringssysteem, bedoeld om te voorkomen dat de parkeerplaatsen in en rondom het centrum dichtslibben met langparkeerders. Minder controles op betaald parkeren zal tot gevolg hebben dat het centrum van Oss minder goed bereikbaar wordt

voor bezoekers. Minder controles op betaald parkeren betekent ook minder inkomsten voor het parkeerbedrijf. Vanuit de opbrengsten worden ook de kosten voor parkeerhandhaving betaald.
Het is dus niet wenselijk om minder te handhaven op betaald parkeren.

Scanauto
Naar verwachting wordt in juli een start gemaakt met de inzet van een scanauto voor de controle op betaald parkeren. Dit betekent dat er efficiënter gecontroleerd kan worden, maar betekent niet dat er minder parkeercontroleurs nodig zijn. Er zijn parkeercontroleurs nodig voor het opvolgen van de meldingen van de scanauto. Zij moeten controleren of er daadwerkelijk sprake is van parkeren en een naheffingsaanslag moet worden opgelegd.

Hondenoverlast
Het aantal klachten over hondenoverlast lijkt mee te vallen. Echter, bij onderzoeken en enquetes onder de bevolking komt hondenoverlast altijd als één van de grootste ergernissen naar voren. Daarnaast komen er ook veel klachten van de opzichters van de afdeling IBOR over hondenpoep.
Derhalve is het niet wenselijk om het toezicht op hondenoverlast te verminderen.

2.3. **Voorstel**

Optie 1
Het toezicht en de handhaving op afval de komende jaren intensiveren met 2100 uur (1,5 FTE) per jaar. Gezien bovenstaande dit niet ten koste laten gaan van het toezicht op parkeren en honden. De formatie van Toezicht/Handhaving IBOR uit te breiden met 1,5 FTE.
Optie 2
Het toezicht en de handhaving op afval de komende jaren intensiveren met 2100 uur (1,5 FTE) per jaar. Het toezicht op overige parkeeroverlast en honden te verminderen met 2100 uur per jaar.

Het voorstel is om optie 1, uitbreiding capaciteit, uit te werken ten behoeve van de integrale afweging bij de programmabegroting.

In onderstaande tabel staat de huidige urenverdeling van Toezicht/Handhaving IBOR vermeld, afgezet tegen de bij optie 2 voorgestelde urenverdeling.

Taak	Huidige inzet in uren	Gewenste inzet in uren bij optie2
Betaald parkeren	4200	4200
Overige parkeeroverlast	4480	3000
Overlast honden	2940	2320
Overige overlast openbare ruimte	5315	5315
Overige verkeer	1000	1000
Overlast afval	700	2800
Jeugdoverlast	2000	2000
Controle Alcoholwet	300	300
Overlast vuurwerk	350	350
Onvoorzien/calamiteiten	540	540
Ondermijning/deelname MIT	200	200
Evenementen	880	880
Planning/centrale post	2041	2041
Fietsendiefstal	15	15